

Doskonalenie metod weryfikacji efektów kształcenia

Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym zobowiązała uczelnie do dostosowania i tworzenia programów kształcenia w roku akademickim 2011/2012 zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji, w tym do określenia efektów kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji. W tym roku w programie zajęć dydaktycznych realizujemy określone w zeszłym roku sposoby weryfikacji efektów kształcenia.

W procesie doskonalenia efektów kształcenia, zgodnie z określonymi w rozporządzeniach możliwościami wprowadzania zmian w programach kształcenia w stosunku do bieżącego i następnym cyklów kształcenia, można posługiwać się przykładami z publikacji zalecanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (linki do publikacji w zakładce Krajowe Ramy Kwalifikacji).

Prof. A. Kraśniewski w publikacji [Jak przygotowują programy kształcenia zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego? Warszawa: MNiSW; 2011](#)) zwraca uwagę m.in. na następujące zagadnienia i problemy:

- „Weryfikacja efektów kształcenia w kontekście przedmiotu to sprawdzenie wyników pracy studenta i określenie, czy zostały przez niego osiągnięte zdefiniowane dla tego przedmiotu efekty kształcenia. Oznacza to, że projekt (dokumentacja) przedmiotu musi określać – dla każdego efektu umieszczonego na liście efektów kształcenia – metody sprawdzenia, czy i w jakim stopniu został on osiągnięty przez studenta” (Kraśniewski 2011, s. 67).
- „ W niektórych obszarach kształcenia wskazanie kolokwium, egzaminów i podobnych sprawdzianów jako sposobu sprawdzania umiejętności innych niż umiejętności o charakterze ogólnym (umiejętność komunikowania się itp.) – aczkolwiek możliwe (zwłaszcza w przypadku kilkugodzinnych egzaminów problemowych i umożliwienia studentom korzystania z różnego rodzaju pomocy) – może rodzić przypuszczenie, że pojęcie sprawdzania umiejętności nie zostało właściwie zinterpretowane. Metody weryfikacji umiejętności powinny odwoływać się do tych form zajęć, które umożliwiają studentowi wykazanie tych umiejętności – do konkretnych zadań projektowych, ćwiczeń laboratoryjnych itp. Warto przy tym zauważyć, że sprawdzian umiejętności jest zwykle także sprawdzianem wiedzy, która jest niezbędna do właściwej realizacji zadań o charakterze praktycznym” (Kraśniewski 2011, s. 68).
- „W związku z tym wydaje się zasadne stwierdzenie, że nadmierne eksponowanie egzaminów (wobec alternatywnych form sprawdzania efektów kształcenia) i traktowanie przedmiotów obejmujących egzamin, służący najczęściej sprawdzeniu wiedzy, jako „ważniejszych” jest – zwłaszcza na wyższych semestrach studiów, kiedy student opanował już podstawową wiedzę – niezbyt uzasadnione. W istocie podejście takie przeczy pożądanemu – zwłaszcza na niektórych kierunkach studiów – ukierunkowaniu procesu kształcenia na zdobywanie umiejętności. Może też świadczyć o nieumiejętności zaprojektowania alternatywnej formy sprawdzianów, obejmujących weryfikację zarówno wiedzy, jak i innych kompetencji, a zwłaszcza umiejętności. Projektując egzaminy, kolokwia i inne sprawdziany tego typu, warto rozważyć sformułowanie treści rozwiązywanych przez studenta zadań w taki sposób, aby dopuścić korzystanie z rozmaitych źródeł informacji – podręczników, notatek, a nawet informacji dostępnych w Internecie” (Kraśniewski 2011, s. 68).

- „szczególnych trudności może przysporzyć weryfikacja efektów kształcenia w kategorii kompetencji społecznych. Kompetencje mogą być charakteryzowane przez pewną wiedzę i umiejętności, które dotyczą spraw związanych z postawami w życiu zawodowym i społecznym, oraz przez potwierdzone zaangażowanie studenta w dyskusję i działania, które ujawniają jego motywację. O ile sprawdzenie wiedzy i umiejętności jest względnie proste, to weryfikacja składowej „zaangażowania” może nastręczać trudności” (Kraśniewski 2011, s. 68).

Do najczęściej wymienianych w różnych podręcznikach metod weryfikacji należą:

- egzamin y pisemne ograniczone czasowo
- egzamin y oraz testy z dostępem i bez dostępu do podręczników
- egzamin y ustne
- rozwiązywanie zadań problemowych
- raporty z badań laboratoryjnych
- obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta
- raporty indywidualne
- raporty grupowe
- prezentacje multimedialne indywidualne
- prezentacje multimedialne grupowe
- prezentacje wyników w formie ustnej, audiowizualnej lub elektronicznej
- ocena zaangażowania w dyskusji
- eseje
- zadania wykonane indywidualnie
- zadania wykonane grupowo
- podsumowania
- samoocena efektów kształcenia
- case study *
- umiejętność przygotowania pracy dyplomowej
- egzamin dyplomowy
- prezentacja założeń i osiągniętych wyników badawczych pracy dyplomowej.

- ***Case studies** jako metoda osiągnięcia efektów w zakresie kompetencji społecznych - analizy przypadków. „Student musi się postawić w sytuacji bohatera przypadku, ocenić – wykorzystując daną wiedzę – tę sytuację, zdefiniować problem i poszukać rozwiązań. Student musi uzasadnić wybór w sytuacjach, gdy wszystkie wyjścia są złe, a następnie przewidzieć skutki tej decyzji i – wykorzystując posiadane umiejętności – dobrać do jej realizacji odpowiednie środki. Decyzja studenta jest zatem autonomiczna i obarczona odpowiedzialnością, zaś umiejętność jej uzasadnienia – która może podlegać ocenie przez prowadzącego zajęcia – może być uznana za kompetencję społeczną. Do tak zorganizowanej weryfikacji efektów kształcenia można włączyć sprawdzenie innych kompetencji, także społecznych, np. podejścia do samokształcenia (gdy studentom zadamy samodzielną pracę, np. zbudowanie analizy przypadku wokół zadanego problemu), czy umiejętności współdziałania (gdy postawione przez prowadzącego zadania są realizowane w grupach)”. (Kraśniewski 2011, s. 68-69).